

KALLÓS ZOLTÁN ÉS CSÓÓRI SÁNDOR A MÓRAKOLLEGIUMBAN

Március 3-án a Móra kollégium vendége volt Kallós Zoltán és Csoóri Sándor. Aki azon az estén jelen lehetett, szerencsés embernek mondhatja magát, hisz "élőben" hallhatta a Kolozsváron élő néprajzkutatót, aki utoljára tíz éve járt Magyarországon!

Engem - aki szintén először hallhattam Őt - nagyon meghatott az a mély őszinteség, szeretet és tisztelet, mellyel arról a népi kultúráról beszélt, aminek megmaradásáért dolgozik, s aminek megőrzése, továbbadása a mi feladatunk.

A romániai magyar népcsoportokról tartott előadása után megszólaltatott magnóról egy moldvai /lészpedák/ csangó asszonyt, azután egy fekete-laki asszony siratta a katona fiát, s magyarszováti, klézsei, széki lakodalmas táncszókat hallhattunk. Ezek a táncszók és Kallós Zoltán előadásának valanennyi példája /siratók, keservesek/ szép bizonyítéka annak, hogy a magyar népi kultúrában nincsenek történelmi, földrajzi határok, hiszen ezek a Mezőségeken, Moldvában éppúgy élnek, mint a Dunántúlon.

Az előadás után a hallgatóság kérdéseire Kallós Zoltán és Csoóri Sándor közösen válaszolt. A továbbiakban összefoglalom a kérdéseket és a rájuk adott válaszokat.

K: Ugy érzen, hogy a népművészeti alkotások létrehozásában az egyéniségnek és az improvizációnak nagyon fontos szerepe van. Ezt bizonyította az előadás is. A köztudatban viszont az él, hogy egy-egy folklór-alkotást a közösség mesél, énekel világra.

V: Igen, az ember saját érzelmeivel gazdagítsa a nyelvet! Egyéniség nélkül semmi sincsen. Láthattuk, hogy a költészetüket saját sorsukkal gazdagították. Minden egyéni élethelyzetre volt daluk.

K: Hogyan őrzik Erdélyben a hagyományokat? Mert az én szülőföldemen, a Muraközben nem sok jót lehet mondani erről.

V: A falu népétől is sok függ, hogy mennyire ragaszkodnak a régiék kultúrájához. De köztudott, hogy annál jobban kibontakozik a nemzeti jelleg, minél nagyobb az idegen hatás. Van egy sajátos mozdás- és beszédkultúránk, ami tartást és viselkedést követel. Erdélyben az egymást váltó fejedelemségek is biztosították a kulturális folyamatosságot, ugyanakkor Magyarországon török uralom alatt állt. Kevesen tudják például, hogy a széki vagy a mezősegi bonchidai zene mennyi rokonságot mutat a fejedelmi udvarban játszott reneszánsz zenével. A régi nemzeti szervezeti forma fennmaradásaként egyes falvakban még ma is nemzeti-szereplőként járják a táncot és vonulnak templomba.

K: Milyen ütemben pusztul a népi kultúra? Bartókék a maguk idejében azt mondták, hogy a huszonegyedik óráját éli.

V: Pusztul. Attól függően, hogy milyen mértékben veszik át a fiatalok. Sok minden siettetetheti ezt a pusztulást. A századfordulón például Budapestről elindult a slágerkultúra. A Pesten járt katonák eldicsekedhettek azzal, hogy ők a "modern" zenét ismerik. Mert hiszen odahaza ezt hallották: Szerelen, szerelen / átkozott gyötrelen, / miért nem virágoztál / minden fátetejen. S mit hoztak ehelyett magukkal a fővárosból: "Lesz maga juszt is az enyém, csak az enyém..." A századfordulón lezajlott kulturacserét alig lehetett jóvátenni. Ezt vették észre Bartókék. Azt, hogy a varrottasok helyén megjelentek a feliratos falvédők, a cserépedények helyét elfoglalták a bádoggpoharak. Ha a parasztság nem tartja fontosnak kultúrája megőrzését, ha lemond róla - mert hisz a közösségek felbonnlásával életformája is felbonlott - akkor az értelmiség kötelessége, hogy átvegye azt, mert az az

helyére kerül, ha a kultúra irányítói tudják, hogy a nemzeti hagyományt erősíteni kell. A civilizáció ellen is lehet védekezni. Létezik valami olyan is, amit szellemi árvízvédelemnek nevezhetünk.

K: Hogyan alkalmazzák Erdélyben a Kodály-nódszert?

V: Sehogy. A japánok, az angolok jobban átveszik, hiszen a sajátjukat tanulják meg így könnyebben. Érdekes, hogy a japánoknál nagyon hamar elterjedt a táncház-mozgálon is.

K: Véleménye szerint folklorizmusnak van-e lehetősége a mai magyar irodalomban?

V: A költészet különféle korszakaiban a népművészet jelenléte kitapintható, Balassitól Nagy Lászlóig. És biztos vagyok benne, hogy, ha más formában is, de ezután is így lesz. Petőfi népies versei csattanóra végződnek, egy lélektani helyzetet verselt meg a népdal üzenére. József Attila a kornak megfelelő képzeteket szabáditotta rá a formára. Juhász Ferenc néhány versében megtartja a népdalformát, de saját áradásával tölti meg, ami megmarad a vers szövetében, alkatában. Lehet, hogy husz év múlva újra éled az a balladai hang, ami Aranynál is fölbukkant. De a balladának egészen más természete hadd majd, mert ez a hatás kimeríthetetlen, akár a nyelv. Elképzelhető, hogy a most divatos szabadvers-típus újra a fegyelmezettebb mederbe kerül, és visszatérhetnek a népművészet különböző hangjai.

Erdélyi Eszter

+ + +

HIREK---HIREK+++HIREK---HIREK+++HIREK---HIREK+++HIREK---HIREK

1984 március 8-án összegyűlt a Bölcsészkar egy maroknyi hallgatója, hogy megvitassa a bölcsészettudományi képzés távlati fejlesztésének koncepcióját, mely az ún. "kék füzet"-nek, az egész felsőoktatás fejlesztése tervének már a lebontott változata. A vitát a kári KISZ-bizottság és a kári, egyetemi tanács tag hallgatók szervezték. A vitaindítót Galamb György tartotta.

A hozzászólások, a vita általában konkrét kérdésekkel foglalkozott. Többen érintették az alapképzés jellegének kérdését. Ebben a periódusban az alapozó, módszertani tárgyak művelését tartanak fontosnak, ill. ekkor kellene elsajátítani az olyan módszereket /cédulázás, a jegyzetelés technikája, a katalógusok használata/, melyek hozzátartoznak a további tanulmányok mindennapjaihoz.

Felmerült az a kérdés is, mi a szerepe ennek az összejövételnek a koncepció további sorsában, mit tehet a kári Tanács, hol futnak össze a különféle vélemények. Talán meglepetésként érte a jelenlevőket, hogy mennyire korlátozottak a lehetőségeink. Egyébként a kári Tanács is csak véleményezhette a javaslatot.

Kevesebb szó esett a reform anyagi feltételeiről. Abban azonban megegyeztünk, hogy nem lehet azokat figyelmen kívül hagyni. Tettük ezt Szajbély Mihály megjegyzése után, aki a "Jánbor szándék" példájával bizonyította, mi a sorsa az olyan tervezetnek, mely a mostani szűkös helyzetet véve alapul olyan változtatásokra koncentrál, melyek nem igényelnek különösebb anyagi befektetést.

A tervezet állást foglalt az egyszakosság mellett, kivéve a nyelvszakokat, ahol a képzés kétszakos maradna. A jelenlevők egyetértettek az egy-ill. másfélszakosság bevezetésével, de elvetette a nyelvszakosok kötelező kétszakosságát, tekintettel az elképzelés homályosságára és a nyelvszakosok magas terhelésére. Helyeslással találkozott a jelenlevők egyikének föl-